

PRED PRENOVO UČNIH NAČRTOV

Dr. Anton Polšak

Zavod RS za šolstvo
anton.polsak@zrss.si

Tokratni uvodnik začenjam z nekaj mislimi o prenovi učnih načrtov, ki je pred nami. Normalno je, da je prenova učnih načrtov vsakih nekaj let – morda ne vsakih 5 let, a po 15 letih, kolikor je preteklo od posodobitve v gimnazijah, je že skrajni čas, da stroka kritično pogleda prav vsak veljavni učni načrt. 15 let je v sodobni družbi relativno dolga doba, kjer se zgodijo korenite spremembe v razvoju sodobnih tehnologij, količina znanja se poveča nekajkrat, še mnogo bolj količina razpoložljivih informacij ipd. Vse te spremembe se morajo izražati tudi v učnih načrtih, še toliko bolj, ker se po učnih načrtih v šolah poučuje to, kar je že na samem začetku morda zastarelo, in poučuje mlade, ki bodo ob koncu (formalnega) izobraževanja potrebovali že povsem drugo znanje in veščine, ki jih morda v šolah niso pridobili. Ni daleč od resnice, če rečemo, da mlade poučujemo po učnih načrtih, ki so jih pisale pretekle generacije za generacijo, za katero sploh ne vemo, s kakšnimi izzivi bo v bližnji prihodnosti soočena in s čim se bo morala ukvarjati tako poklicno kot zasebno. Ne samo zato, ampak tudi zato so posodobitve vsake toliko časa nujne in normalne. Drugo vprašanje pa je, kaj se s posodobitvijo ali prenovi spremeni. Pri prenovi lahko v nove učne načrte vključimo nova spoznanja, nove koncepte in predlagamo nove didaktične metode, a to še ne pomeni spremembe, če se

ta ne zgodi v razredu. To pomeni, da je ključni dejavnik prenove učitelj. Prav on je tisti, ki se bo ali pač ne bo ravnal po novem načrtu, uporabljal zapisane didaktične pristope ipd. Morda pa jih ne uporablja, ker mu ti ne ležijo in se pri njem obnese dolgoletni, morda že kar zakoreninjen način dela. Do tu še vse prav, če se ti stari ali tradicionalni načini v resnici obnesejo, če kljub navidezni zastarelosti in tradicionalnosti omogočajo razvijanje mnogoterih talentov in sposobnosti učencev in dijakov. Ali drugače rečeno, verjetno ni metode, ki bi že sama po sebi reševala vsa didaktična vprašanja, ki jih mora pri načrtovanju poučevanja upoštevati učitelj. Tudi vse novo ni vedno dobro in vse staro ni slabo. Zato bo treba iti v prenovi s temeljitim premislekom, kaj resnično spremeniti, česa pa nemara ne. Pri tem se zdi, da vemo, kaj je treba spremeniti, manj pa vemo, kako. Tako lahko v povzetku analize veljavnega učnega načrta, ki jo je opravil Zavod RS za šolstvo, za OŠ beremo, da »... lahko iz analize vseh anket in študijskih srečanj ter mnenj skupine za analizo UN za geografijo za OŠ povzamemo, da tudi ta načrt potrebuje tako konceptualno kot vsebinsko prenovi. To se kaže mdr. v potrebi po poenotenju terminologije, jasnejšega zapisa ciljev, kompetenc, standardov in drugih prvin UN.« Taisti

povzetek še navaja, da je nujna vertikalna uskladitev z učnimi načrti 1. in 2. triletja osnovnošolskega izobraževanja ter z učnimi načrti srednješolskega, zlasti gimnazijskega izobraževanja. Podobne so ugotovitve za gimnazijski učni načrt geografije, kjer je »... potrebna temeljita prenovitev obstoječega UN, vključno z zaporedjem snovi po letnikih, bolj problemsko orientiran UN, skrajšana in bolj pregledna struktura in še druge spremembe, odvisne od bodočega koncepta ...«. Nezanemarljiva je tudi navezava na koncept mature, ki se bo slej ko prej moral spremeniti v skladu s prenovljenim učnim načrtom za gimnazije. Čaka nas veliko dela in upam, da bo za sestavo učnih načrtov imenovana skupina delo uspešno opravila, saj od prenove veliko pričakujejo tako geografska stroka kot učitelji in končno tudi učenci ter dijaki. V veliki meri upravičeno!

Kaj pa najdete v tokratni številki?

Če preskočimo novice, je tu najprej članek Ane Vovk in Danijela Davidoviča o projektu »Okoljske spremembe« in izobraževanje o trajnosti. V članku avtorja prikažeta rezultate omenjenega projekta, ki podpira izvajanje evropskega zelenega dogovora, evropske industrijske strategije in nedavno sprejetega evropskega programa znanj in spretnosti za trajnostno, socialno, pravično in odporno družbo, in prikažeta priložnosti vgraditve trajnostnih kompetenc v izobraževanje tudi pri geografiji. Sledi članek Boruta Stojilkoviča o glaciološki terminologiji, ki je pisan kot slovar strokovnih terminov s tega področja. V sodelovanju treh avtorjev, Antona Polšaka, Jurija Senegačnika in Boruta Stojilkoviča, je nastal članek o problematiki regionalizacije sveta, celin in morij. Avtorji na podlagi dosedanjih praks v domači in tuji literaturi in učbenikih predlagajo možne regionalizacije oz. členitve, ki bi jih bilo smiselno uporabljati za namen pouka v osnovni in srednjih šolah. V zadnjem članku v tem sklopu Anton Polšak predstavlja kratek opis zgodovine gradu Žovnek in svobodnih gospodov Žovneških, od koder izhajajo bolj znani in pomembni grofje in kasneje knezi Celjski. Morda je zgodovina Celjskih res podrobno raziskana in opisana, a nikakor dovolj poznana, kar zlasti velja za skoraj pozabljene razvaline gradu Žovnek, ki z obnovo dobivajo povsem novo podobo in vlogo.

Na koncu revije najdete med zanimivostmi še zapis Melite Vidovič o tem, kje naj bi bilo geografsko središče Evrope. Nikakor ni le eno, ampak se za ta naziv poteguje več krajev. Sledijo še pedagoški orehi, kjer je avtor teh vrstic zapisal nekaj misli o pomenu sprotne priprave, ki je ena od osnov za dobro izvedbo vzgojno-izobraževalnega procesa.

Zanimivo branje želim!

Dr. Anton Polšak
Zavod RS za šolstvo

Novice Zavoda Republike Slovenije za šolstvo

Prenova učnih načrtov

Zavod RS za šolstvo se pripravlja na prenovu učnih načrtov, za kar so bile imenovane različne delovne skupine oz. komisije. V teku je imenovanje predmetnih razvojnih skupin, katerih naloga bo mdr. priprava prenovljenih učnih načrtov, ki naj bi začeli veljati z začetkom šol. leta 2025/26. Do takrat naj bi bila izvedena tudi ustrezna usposabljanja učiteljev, kar pomeni, da ob uporabi prenovljenih načrtov ne bi smelo biti večjih dilem in vprašanj glede njihovega razumevanja.

Državno tekmovanje iz znanja geografije

Prvega aprila 2023 bo na Škofjski gimnaziji Vipava potekalo državno tekmovanje iz znanja geografije. Na tekmovanje se je uvrstilo 258 tekmovalcev z osnovnih in srednjih šol. Tekmovanje je tokrat organizirano v živo, kar je prejšnji dve leti prekinila epidemija koronavirusa. O tekmovanju bo več zapisanega v naslednji številki revije.

Noč geografije

Zveza geografov Slovenije je v začetku februarja povabila vse geografe, da sodelujejo na tradicionalni mednarodni Noči geografije, ki bo potekala v petek, 14. aprila 2023, po sončnem zahodu. Po vsem svetu (bodo) so takrat organizirana predavanja, projekcije filmov, delavnice, okrogle mize, razstave, predstavitve geografskih ustanov in publikacij, prikazi pomena geografije in njenih dosežkov ter izpostavljanje geografskega znanja, raziskovanja in študija.